

Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων κ. Τιμοθέου και Λαγκαδά, Λητῆς και Ρεντίνης κ. Πλάτωνος.

Κατά την προσφώνησή του ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Γρηγόριος, αφού καλωσόρισε τους Συνέδρους, ανέφερε χαρακτηριστικά: «Το κεντρικό θέμα που πραγματεύεται η παρούσα συνάντησή μας είναι η λατρεία, τι σημαίνει λατρεία, για ποιόν ειδικό λόγο καθιερώθηκε στην Εκκλησία μας αυτός ο σχεσιακός όρος, και πώς μετεξελίχθηκε αυτή σε προσευχή και σε λειτουργία, για να δούμε ακριβώς “το ήθος και τον χαρακτήρα της λατρείας της Εκκλησίας”.

Ήδη από τις απαρχές της Παλαιάς Διαθήκης και την Γένεση διαφαίνεται σαφώς στην σχέση του ανθρώπου με τον Θεό ότι η λατρεία προηγείται της προσευχής και της και μετέπειτα Λειτουργίας».

Το μήνυμα του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου, ανέγνωσε ο εκπρόσωπός του, Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Βαρνάβας Θεοχάρης, Πρωτοσύγκελλος της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Ο Μακαριώτατος στο μήνυμά του μεταξύ άλλων τόνισε: «Η Λατρεία της Ορθόδοξης Εκκλησίας αποτελεί το κέντρο της ζωής των πιστών. Το ήθος και ο χαρακτήρας της πηγάζουν από την δογματική διδασκαλία της Εκκλησίας μας. Αυτό το βιώνουν οι πιστοί σε κάθε Λατρευτική σύναξη, η οποία αποτελεί γι’ αυτούς πηγή πνευματικής ανατροφοδοτήσεως», ενώ σε άλλο σημείο ανέφερε: «Το παρόν Συμπόσιο και οι Ελλογιμώτατοι Εισηγητές του θα καταδείξουν το απαραίτητον του ήθους και του χαρακτήρα της Λατρείας της Εκκλησίας μας. Εμείς οι κληρικοί, ως οικονόμοι και διάκονοι των Μυστηρίων του Θεού, οφείλουμε να διαφυλάξουμε την ιερότητα της Θείας Λατρείας και να οδηγήσουμε τους πιστούς «εις το λατρεύειν Θεώ ζώντι» (Εβρ. 9, 14), αλλά και γενικότερα να τους διδάξουμε «πώς δει εν οίκω Θεού αναστρέφεισθαι, ήτις εστίν εκκλησία Θεού ζώντος, στύλος και εδραίωμα της αληθείας» (Τιμ. Α’ 3, 15).

Ολοκληρώνοντας, ευχήθηκε: «Θα μου επιτρέψετε, αδελφοί μου, να κλείσω το μήνυμά μου με τις ολόθερμες ευχές μου για επιτυχία, με την Χάρη και τον Φωτισμό του Κυρίου, αυτού του τόσο αξιόλογου Συμποσίου, και με την προτροπή του Αγίου Αποστόλου Παύλου να «λατρεύωμεν ευαρέστως τω Θεώ μετά αιδούς και ευλαβείας» (Εβρ. 12, 28).

Τιμητικώς παρέστησαν και απηύθυναν χαιρετισμό προς τους Συνέδρους του Συμποσίου ο Αντιπεριφερειάρχης Δυτικού Τομέα Αθηνών κ. Ανδρέας Λεωντσάκος, ως εκπρόσωπος του Περιφερειάρχη Αττικής κ. Γεωργίου Πατούλη και ο Δήμαρχος Περιστερίου κ. Ανδρέας Παχατουρίδης.

Ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καισαριανής, Βύρωνος και Υμηττού κ. Δανιήλ, Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής και της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Λειτουργικής Αναγεννήσεως, κηρύσσωσιν την έναρξη των εργασιών του Συμποσίου, επισήμανε: «Εθεώρησα επιβεβλημένο

εισαγωγικώς στις εργασίες του παρόντος Συμποσίου να αναφερθώ στην έννοια της λατρείας της Εκκλησίας μας, εφόσον άπτεται του θέματός του.

Λατρεία σημαίνει την υποταγή, τον σεβασμό κάποιου προς τον κατακτητή του. Κατά την έννοια αυτή η λατρεία είναι η εγκάρδια και απόλυτη υποταγή και αφοσίωση της ψυχής του ανθρώπου προς τον Θεό κατά το "τούτο το δώρον ... ο προσοίσουσι Κυρίω εν τη ημέρα, ... εις θυσίαν διά παντός" (Δευτ. στ', 13) και κατά το "ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος, αλλ' επί παντί ρήματι εκπορευομένω διά στόματος Θεού" (Ματθ. δ', 4). Η λατρεία λαμβάνει διαφορετική έννοια από την προσκύνηση. Η πρώτη είναι ένδειξη ενδομύχων και ειλικρινών αισθημάτων, η δεύτερη χαρακτηρίζεται από εξωτερικά και φαινομενικά στοιχεία. Η λατρεία όμως εμπεριέχει και τα στοιχεία της προσκνήσεως. Είναι δυνατόν κάποιος να προσκυνεί και να μην λατρεύει, είναι όμως αδύνατο το αντίθετο, δηλαδή να λατρεύει χωρίς να προσκυνεί».

Χθες το απόγευμα πραγματοποιήθηκε η πρώτη Συνεδρία, υπό την Προεδρία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Περιστερίου κ. Γρηγορίου.

Η πρώτη Εισήγηση είχε ως θέμα: «Η εν πνεύματι και αληθεία προσκύνησις του Θεού». Ο Εισηγητής, Αιδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ιωάννης Σκιαδαρέσης, Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τόνισε μεταξύ άλλων τα εξής: «Μέσα στον γενικότερο Χριστολογικό προσανατολισμό πρέπει να ενταχθεί και να κατανοηθεί ο λόγος για την "εν πνεύματι και αληθεία" προσκύνηση του Πατρός. Με αυτόν ο Χριστός δεν αρνείται γεωγραφικούς τόπους λατρείας. Ούτε εισηγείται πρωτίστως μια λατρεία με εργαλείο τον καθαρό νου ή με άλλες ηθικές προϋποθέσεις, που προφανώς ελλείπουν ή δεν τις έχουν όλοι. Ούτε χωρίς λατρευτικές κινήσεις (π.χ. μετάνοιες) ή λατρευτικά αντικείμενα (π.χ. εικόνες). Όταν μιλάει για "εν πνεύματι και αληθεία" λατρεία είναι σαν να λέει με πλήρη αυτοσυνειδησία: "εν εμοί" ο Πατέρας συναντά, εντός της ιστορίας, τον άνθρωπο και όλη την κτίση. "Εν εμοί", λοιπόν, και προσκυνείται».

Ο δεύτερος Εισηγητής, κ. Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, Ομότιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ανέπτυξε το θέμα: «Περί καθαρού και ακαθάρτου στην Χριστιανική Λατρεία». Ο κ. Καθηγητής ανέφερε: «Η βιβλική έννοια της καθαρότητας έχει ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα. Σε κατάσταση ακαθαρσίας περιέρχεται κανείς μέσα από συνθήκες που σχετίζονται με την ζωή του· είτε αυτές αφορούν το σώμα του (γενετήσια διαδικασία, αρρώστια, θάνατος) είτε αφορούν την συμπεριφορά του (αμαρτία). Αυτό σημαίνει ότι για την ακαθαρσία δεν ευθύνεται κάποιος δαίμονας ή κάποιος άλλος εξωγενής παράγοντας. Αυτή η αντίληψη είναι απόλυτα συμβατή με την βιβλική θεώρηση του ανθρώπου ως αποκλειστικά υπευθύνου για το κακό στον κόσμο. Πρόκειται για μια θεώρηση που είναι μοναδική στο πολιτισμικό περιβάλλον του βιβλικού Ισραήλ, καθώς κοινός τόπος όλων των θρησκειών

του περιβάλλοντός του είναι ότι για το κακό ευθύνεται κάποιος θεός ή κάποια δαιμονική μορφή. Αυτός είναι ο λόγος που μόνον στην βιβλική πίστη η θρησκεία σχετίζεται άμεσα με την ηθική».

Η τρίτη Εισήγηση είχε ως θέμα: «Η προσφορά του θυμιάματος στην χριστιανική λατρεία». Ο Εισηγητής, Αιδεσιμολογώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Θεόδωρος Κουμαριανός, αφυπηρετήσας Λέκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, επισήμανε: «Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος έχει διατυπώσει μία εντυπωσιακή ερμηνεία του θυμιάματος: “ώσπερ το θυμίαμα και καθ’ εαυτό εστι καλόν και ευώδες, τότε δε μάλιστα επιδείκνυται την ευωδίαν, όταν ομιλήση τω πυρί”, όπως δηλαδή το θυμίαμα και από μόνο του είναι καλό και ευώδες, αλλά τότε αναδίδει πλήρως την ευωδία του, όταν πλησιάσει στο πυρωμένο κάρβουνο, έτσι και η προσευχή, συνεχίζει, είναι πολύ καλή αυτή καθ’ εαυτήν, όταν όμως αναπέμπεται από ζέουσα καρδιά, τότε γίνεται πολύ καλύτερη και ευωδέστερη, όταν δηλαδή η ψυχή γίνεται θυμιατήριον και ανάβει σφοδρό πυρ και αναπέμπει προσευχή. Πρώτα λοιπόν άναψε την ψυχή με την προθυμία και τότε βάλε επάνω την προσευχή».

Τέλος η Ελλογιμωτάτη κ. Κυριακούλα Παπαδημητρίου, Καθηγήτρια της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης εισηγήθηκε το θέμα: «Προσευχητικά πρότυπα της Παλαιάς Διαθήκης στην Καινή Διαθήκη». Ανέφερε χαρακτηριστικά: «Η καινοδιαθηκική προσευχή ανταποκρίνεται σε μία νέα πνευματική πραγματικότητα. Ο καινούργιος χαρακτήρας της προσευχής στην Καινή Διαθήκη προέκυψε από καινούργιες πνευματικές εμπειρίες και βιώματα, άγνωστα ακόμη στον κόσμο της Παλαιάς Διαθήκης, τα οποία ενήργησε η χάρη του επελθόντος Παρακλήτου δυνάμει του ανακαινιστικού έργου του Κυρίου Ιησού Χριστού. Οι νέες αυτές εμπειρίες του Πνεύματος, που λειτουργούσαν μέσα στην ευχαριστιακή σύναξη των πρώτων Εκκλησιών και βεβαιώνονταν με την εσωτερική πληροφορία των καρδιών των πιστών, ενέπνευσαν νέες σχέσεις και δημιούργησαν νέα νοήματα, τα οποία με τη σειρά τους διαμόρφωσαν τον νέο τύπο της καινοδιαθηκικής προσευχής.

Τα θεόπνευστα χαρακτηριστικά της παλαιοδιαθηκικής προσευχής παρέμειναν πρότυπα και διατηρήθηκαν στο νέο ερμηνευτικό πλαίσιο της Εκκλησίας. Αλλά αυτή ακριβώς η ερμηνευτική αναπλασίωση επέφερε μία συγκεκριμένη κατανόηση και μία προσανατολισμένη χρήση. Μέσα στο πλαίσιο Χριστός Κύριος και μέσω της εν Πνεύματι Αγίω λατρεύουσας αυτόν Εκκλησιαστικής Κοινότητας, όλα πλέον βιώνονται και θεωρούνται χριστολογικά και εκκλησιολογικά. Επί πλέον, οι μεσσιανικές επαγγελίες της Παλαιάς Διαθήκης εκπληρώνονται στο πρόσωπο του Παιδός του Κυρίου, του Υιού του Θεού, και οι εσχατολογικές προσδοκίες συναρτώνται με την δεύτερη ένδοξη παρουσία του. Ενανθρωπίζεται το πρόσωπο της λατρείας και μετατοπίζεται το πεδίο της επαγγελίας».

Η πρώτη ημέρα του Συνεδρίου περατώθηκε με γόνιμη συζήτηση επί των αναπτυχθέντων θεμάτων. Ακολούθως παρατέθηκε από την φιλοξενούσα Ιερά Μητρόπολη Περιστερίου δείπνο προς τιμήν των Εισηγητών και των Συνέδρων.

Εκ της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής
Λειτουργικής Αναγεννήσεως